

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : 20865

xxviiième ANNÉE

15 Octobre 1932

İÇTİHA

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 355

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi sekizinci sene

15 Teşrini evvel 1932

İLMİ HADİSELER**DİL KURULTAYI CEM'İYYETİ**

Fakirleşmeksizin sadeleşmesi ve güzelleşmesi yolunda dilin tabi'i temayülünü beslemek ve kuvvetlendirmek üzere DOLNA BAĞÇE SARAYI nda ilmi bir kurultay olmuştur. Gelecek nushalarımızda bu kurultayda ileri sürülen fikir ve emelleri hulasa etmeye çalışacağız.

İKTİSADİ SÜTUN :**MİLLÎ İKTİSAD VE TASARRUF**

« Milli iktisad ve tasarruf Cem'iiyeti » nden aldığımız bir mektupda mühim ve hayatî bir mes'le şerh olunmaktadır. Ez cümle deniliyor, ki geçen sene, buhran Afyon ve Tütünümüzü alıcısızlık yüzünden mahv etmişti , Afyon ve Tütün mustahsılları iktisaden mahv olmuşdu . Bu sene de buhran İncirimizi, Fındığımızı, Üzü- mümüzü vurdu . Bu suretle de İncir , Üzüm , Fındık mustahsillerimiz perişan bir hale düş- müştür. Bu kötü vaz'iiyetin akisleri büyüktür. Devlet vergileri artırmaya bu yüzden mecbur olur, ihracat, kazanç, mu'amele vergileri namile alacağı paraları alamayınca, Devlet, mekaniz- mesinin işlemesi için lâzım parayı yeni vergi koymak suretile elde etmeye mecbur olur. Bu hale karşı bir çare düşündük o da Fındık , Üzüm , İncir mahsullerimizi dahilde istihlâk etmek yolunu açmaktır; Matbu'atımızın bu hususda propağanda yapmasını vatan perver- liklerinden bekleriz. »

Bizim mutala'amız şudur : « Milli iktisad ve tasarruf Cem'iiyeti » nin yüreğile yüreğimiz

beraber çarpıyor. Ve muhterem cem'iiyetin bu sözlerinde samimî bir endişe okunuyor; kendi- lerini tebrik ve tekrim etmek hakdır . Bizim şu sözlerimizin de yürekden gelen bir alâka ve muhabbet eseri olduğuna kani' olsunlar :

Nefis Üzüm, İncir ve Fındığımızın dahilde istihlâk olunmasını teşvik edelim bu hakikaten her cihetle doğru bir işdir . Fakat bu propa- gandayı Avrupada, Amerikada, Avustralyada, hattâ Afrikada yapmak daha doğru, daha ziyade lâzımdır. Millî iktisad ve tasarruf cem- 'iiyetinin ecnebi memleketlerde propağanda teşkilâtı var mıdır? Bu teşkilât varsa nerelerde? neden ibaretdir? « Devise », ya'ni ecnebi parası memleketimize girmezse biz kolay yaşayamayız. Hariceden almaya mecbur olduğumuz eşyayı te'- diyeye imkân bulamayız . Mahsulatımızın alıcı- sının olmaması sebebi yalnız cihan buhranı değildir .

Bundan üç sene evvele gelinceye kadar Türkiye , İtalyaya azim mikdarda yumurta ihrac ediyordu, köftehor bir yumurta tacirimiz

bayat yumurtaları sandığın altına , tazelerini üstüne koyarak İtalyaya sevk etmek ayıbını irtikâb etmiş, bunun üzerine emniyyet münse-lib olmuş , İtalya yumurta satın alıcısı Türkiye ye kapısını kapamış. Şimdi yumurtayı Yuna-nistandan almaktadır . Fakat Yunanistanın , İtalyayı doyuracak kadar yumurtası olmadı-ğından bizden ucuz ucuz mübayı'a ediyor ve yunan yumurtası namile İtalyaya sevk ediyor. İki sene evvel bu mes'eleden Türk Ocağında verdiğimiz bir konferansda bertafsil bahs etmiş-dik. Dahili Matbu'at, mahsullerimizin dahilide sarf olunmasını te'min etmeye çalışsın ve ça-lışalım . Fakat asıl iş mahsullerimizin haricde revacını te'min etmektir . Biz bu iş için her sene bir milyon liranın sarf olunmasını hiç çok görmeyiz . Çünkü bu bir milyon lira on milyon lira getirir . Biz bu propağandaların usulünü yaratmak için kafa patlatmaya da muhtac de-ğiliz . Fransızların , Almanların , İngilizlerin , İtalyanların ve bâ husus Japonların mal sürmek usullerini tatbik etmekle iktifa ederiz. Büyük müesseselere meccânî nümuneler fakat keriman

hanımdan bahs etmeksizin, ciddî bir tavr ile Prospectus ler göndermek , ticarî,iktisadî ga-zete ve mecmu'aların birer sütun veya sahife-sini isticar etmek ilâh... gibi tedbirleri muhte-rem « Millî iktisad ve tasarruf cem'iyyeti » âzası kardeşlerimiz derpiş etmişler midir? bunün için para lâzım, bu parayı kim verecek ? İktisad Vekâleti budesi mi ? Hayır . Bunu hatırdan bile geçirmeyiz ; büyük ihracat mahşulâtının mustahsillerinin münevver teşkilâtı . Bu mü-nevver teşkilâtı kim verecek münevver kafalar, yakını ve uzağı eyi görmeye muktedir gözler! Büyük Türkiye dostu E. Herriot İlim ! İlim ! vatan için « devayî kül » İlimdir diyor . Biz bunu da kâfi görmiyoruz. Biz İlim ve yürek ! diyoruz . Umûmî selâmet ve sa'adet için titreyen yürek ! Muhabbetsiz ilm neye yarar ? muhabbet ilimi de yaratır. Muhabbet büyüktür , onun yaratmak ve yaşatmak kuvveti güneşin yaratmak ve yaşatmak kudretinden büyüktür. Güneş muhabbetin timsalidir .

7 Teşrinî evvel 1932 **İctihad**

BEYAZ KÖMÜR [*]

Ruhu, siyah kömür olan « Demiryollar » in mecmu'asında beyaz kömürden bahs etmek mahalsiz görölmez ve hattâ okuyucuları yora bilmek isti'dadında olan yeknesık ve yek eda [Monotone] bir mutala'a sahasına, ferah verici ve eğlendirici beyaz çiçekler manzarası vere bilir :

Bu günkü medeniyetin ve bilhassa bu günkü terakkinin şi'arı, tek bir kelime ile ifade edilmek icab etse o kelime **sür'at** kelimesi olmak lâbuddür; iki kelime ile ifade edilmeye müsa'ade olunursa bu kelimeler « **sür'at** » ve « **konfor** » kelimeleri olmak icab eder.

Sür'atın anası muharrik kudretidir. Koforu yapan da bu tahrik edici kudretin fa'al hale girmesidir .

Muharrik kudretin en mühim menba'ı taş kömürüdür. Taş kömürü, güneşin « Energie » sinin, [Energie solaire] in mahzenlerindendir . Bir şa'irimiz onun hakkında « dışı kara kış , içi nev bahar » demişdi . Taş kömürünün ne kadar ucuz, ne kadar çalışkan bir işçi olduğunu bundan evvelki nushalardan birinde [De-miryollar mecmu'ası sayı: 74] anlatmışdık : 15 kuruşluk taş kömürü işçinin gördüğü işi , insan işçiye gördürmek lâzım gelse aynı iş için 7500 kuruş vermek lâzım gelecektir . 15 ku-ruşla 7500 kuruş arasındaki farkın azameti gözlelere çarpacak derecededir. Fakat taş kömü-rü bitmez tükenmez bir hazine değildir. Yanan kömür, tekrar kömür olmaya gitmez.

Siyah kömürün mevcudu her gün azalıyor ve siyah kömürün istihlâk mikdarı her sene azim mikdarda artıyor. Bu keyfiyyet, ya'ni bri

[*] « Demiryollar Mecmu'ası » ndan .